

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 29 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	« Основи наукових досліджень »
Викладач (-і)	Голянич Марія Іванівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	mariia.holianych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	обговорення загальнометодологічних та загальнонаукових аспектів навчальної дисципліни, особливостей виконання різних форм робіт та відпрацювань згідно з графіком консультацій
2. Анотація до курсу	
Дисципліна « <i>Основи наукових досліджень</i> » належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін підготовки бакалавра-філолога. Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти науково-дослідницької професійно-орієнтованої компетентності та передбачає оволодіння основами наукового дослідження з урахуванням канонів сучасного наукового дискурсу	
3. Мета та цілі курсу	
<p><i>Мета навчальної дисципліни</i> – підготувати студентів до виконання навчальної програми з дослідницької роботи.</p> <p><i>Завдання дисципліни:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • засвоєння студентами теорії наукових досліджень; • прищеплення навичок наукового пошуку; • формування вмінь збирати й обробляти інформацію; • оволодіння основними методами наукового дослідження та набуття практичних навичок застосування основних прийомів досліджень у процесі підготовки та написання курсових та бакалаврських робіт з української мови; • засвоєння правил та вимог оформлення результатів наукового дослідження 	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>У процесі опанування дисципліни бакалаври мають оволодіти такими компетентностями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • здатністю розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов; • здатністю бути критичним і самокритичним; • здатністю учитися й оволодівати сучасними знаннями; • здатністю до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; • умінням виявляти, ставити та вирішувати проблеми; • здатністю працювати в команді та автономно; • здатністю до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; • здатністю проводити дослідження на належному рівні; • здатністю використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови; • здатністю вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань. <p style="text-align: center;">Результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема 	

з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

- організувати процес свого навчання й самоосвіти;
- розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання;
- мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі української філології;
- дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			12 год.		
семінарські заняття / <i>практичні</i> / лабораторні			18 год.		
самостійна робота			60 год.		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий		
<i>Четвертий</i>	<i>035 Філологія 035.01 Українська мова та література</i>	<i>Другий</i>	<i>Вибірковий</i>		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ. Наука як система знань Предмет, мета, завдання курсу «Основи наукових досліджень». Поняття, зміст і функції науки. Становлення і розвиток науки. Структура науки і класифікація. Наукова діяльність в Україні	<i>Лекція</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	4; 6; 8; 9; 10	2 год. 6 год. • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно- методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 4 б. Самостійна робота – 1 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2.	<i>Лекція</i>	4; 6; 8; 9;		Поточний	Протягом

<p>Науково-дослідна робота студентів у вищому навчальному закладі</p> <p>Сутність наукових досліджень, їх види. Система науково-дослідної роботи у вищих навчальних закладах. Завдання, структура та зміст науково-дослідної діяльності студентів. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. Психологія і технологія наукової діяльності студентів</p>	<p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>10</p>	<p>2 год.</p> <p>6 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>контроль – 3 б.</p> <p>Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 3. Науково-дослідна робота з мовознавства</p> <p>Предмет, місце і роль лінгвістики в системі наукових знань, її зв'язок з іншими науковими дисциплінами. Історія становлення українського мовознавства. Мовознавча діяльність в Україні. Проблематика сучасних наукових досліджень в українській лінгвістиці</p>	<p><i>Лекція</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>2; 5; 6; 11</p>	<p>2 год.</p> <p>14 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 3 б.</p> <p>Тести ЗМ1 – 10 б.</p> <p>Повідомлення про актуальні проблеми сучасної лінгвістики – 10 б.</p> <p>Самостійна робота – 3 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 4. Стадії наукових досліджень. Підготовчий етап написання наукової роботи</p> <p>Алгоритм написання дослідження. Вибір теми, її обґрунтування. З'ясування об'єкта і предмета, мети й</p>	<p><i>Лекції</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p> <p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>2; 3; 4; 5; 6; 7; 11</p>	<p>2 год.</p> <p>2 год.</p> <p>4 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати 	<p>Поточний контроль – 5 б.</p> <p>Самостійна робота – 2 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

завдань дослідження. Методологія наукової роботи. Методи дослідження. Методи дослідження мови			завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи		
Тема 5. Інформаційне забезпечення наукового дослідження Інформація та її роль у наукових дослідженнях. Джерела інформації. Інформаційні установи. Бібліотека. Інтернет. Техніка роботи з науковою літературою	<i>Лекція</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	4; 6; 8; 9; 10; 11	2 год. 2 год. 5 год. • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 2 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 6. Особливості організації розумової праці Культура читання наукового тексту. Виписки. План. Тези. Конспект. Анотування і реферування наукових текстів. Поняття академічної доброчесності	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i>	1; 4; 6; 8; 9; 10; 11	2 год. 2 год. 4 год. • опрацювати відповідні наукові джерела • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 2 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. Науковий стиль Характеристика наукового стилю: дефініція, мета, функції, релевантні	<i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна</i>	2; 6; 11	2 год. 2 год. 9 год.	Поточний контроль – 5 б. Самостійна робота – 2 б.	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>ознаки, сфера використання. Підстилі та жанри наукового стилю. Мовні засоби наукового стилю. Науковий текст як результат наукового дослідження. Метамова та стиль викладу наукового тексту</p>	<p><i>робота</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 		
<p>Тема 8. Завершальний етап написання наукової роботи Структура й зміст роботи. Вступ, його композиція. Основна частина, висновки, додатки. Правила технічного оформлення роботи: загальні вимоги, нумерація, ілюстрації, таблиці. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела. Підготовка до захисту та захист наукової роботи</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>4; 6; 8; 9; 10; 11</p>	<p>2 год. 2 год. 8 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і самостійної роботи 	<p>Поточний контроль – 5 б. Тести ЗМ2 – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 9. Особливості бібліографічного опису джерел Оформлення списку використаної літератури. Бібліографічні області та бібліографічні елементи. Приклади оформлення бібліографічного опису: монографії, підручники, посібники, довідкові видання, збірники наукових</p>	<p><i>Лекції</i> <i>Практичне заняття</i> <i>Самостійна робота</i></p>	<p>6; 11</p>	<p>2 год. 2 год. 4 год.</p> <ul style="list-style-type: none"> • опрацювати відповідні наукові джерела; • виконати завдання і вправи, указані в інструктивно-методичних матеріалах до практичних занять і 	<p>Поточний контроль – 5 б. Контрольна робота – 10 б. Самостійна робота – 1 б.</p>	

праць, матеріали конференцій, дисертації, автореферати дисертацій тощо			самостійної роботи		
--	--	--	--------------------	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів. Зокрема, за роботу на практичних заняттях – максимально 40 балів, за виконання самостійної роботи – 5 балів, за індивідуальне завдання – 5 балів, за залікову роботу – 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмова контрольна робота охоплює кілька питань, пов'язаних із аналізом тексту, у процесі розв'язання яких здобувачі освіти повинні ознайомитися зі специфікою, прийомами і технікою лінгвістичного аналізу, виробити навички лінгвоаналізу мовних елементів усіх рівнів і тексту загалом, навчитися виявляти систему естетичних спів функцій усіх мовних одиниць і категорій, що беруть участь в образотворенні.
Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу. Аналізування текстів, їх стильової належності, жанрової специфіки, смислової організації тексту та особливостей мовних засобів на різних рівнях. Вироблення навичок дослідження кожного мовного рівня, сконденсованого в тексті: графемного, фонетичного, словотвірного, лексичного, фразеологічного, морфологічного та ін.
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовою допуску до підсумкового контролю є отримання позитивної оцінки зі всіх видів робіт (максимально 50 балів, мінімально 25 балів). На рейтингову оцінку впливає присутність здобувача на заняттях, активність на практичних заняттях, успішне написання контрольної роботи, вчасне і належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття.

7. Політика курсу

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Форму письмового виконання роботи втілено на практичних, індивідуальних заняттях, під час написання контрольної, самостійної роботи чи виконання індивідуального завдання.

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових

[%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/](#)

Рекомендована література

1. Білоусенко П. І. Мовознавчі студії в школі. Запоріжжя : Хортиця, 2000. 40 с.
2. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с.
3. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
4. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник. Київ : Академія, 2003. 464 с.
5. Пославська Н. М. Основи наукових досліджень : методичні рекомендації до курсу. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2017. 164 с.
6. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : підручник. Київ : Академвидав, 2004. 208 с.
7. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Слово, 2003. 240 с.
8. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. Київ : Знання-Прес, 2003. 295 с.
9. Штонь О. П., Буда О. П. Курсова робота з української мови : навчально-методичний посібник для студентів-філологів. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2007. 64 с.

Голяннич Марія Іванівна,
доктор філологічних наук,
професор кафедри української мови